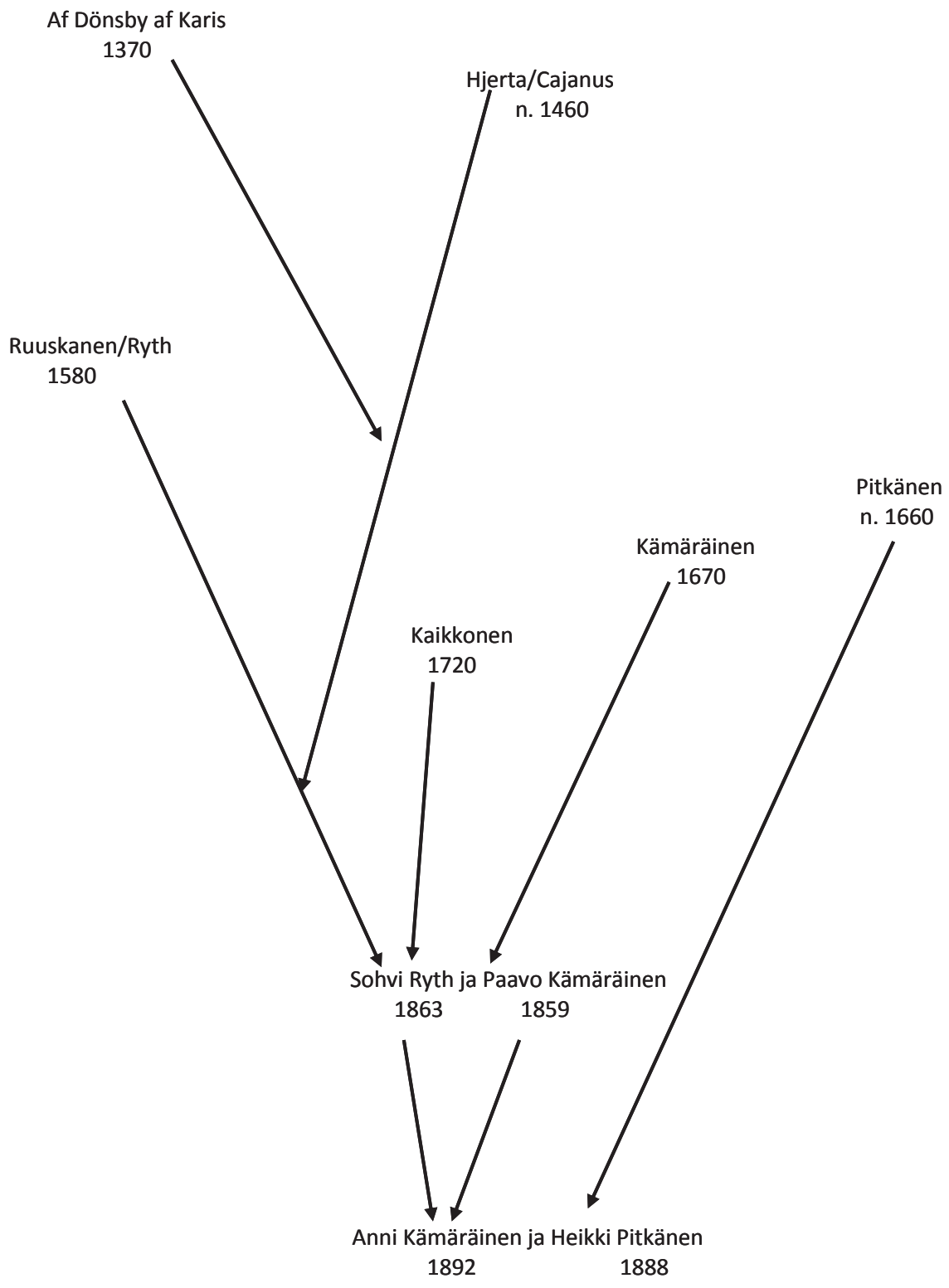

**Sohvin ja Paavon
esivanhemmat ja jälkeläiset**

1370-luvulta tähän päivään

Helena Jansson

Sisällysluettelo

• Kiitokset	4
• Lukijalle	5-8
• Sohvin ja Paavon sukuhaarat	9-11
• Nimet	12
• Sukumme jäsenien kihla- ja vihkikuvia sadan vuoden ajalta	13-15
• Ammatit	16-18
• Tunnettuja suvun jäseniä	19-20
• Urheilevaa sukua	21-27
• Monia kohtaloita	28-31
• Mielenkiintoista tietoa	32
• Pitkäikäisiä vanhuksia	33
• Asuinpaikkoja	34-36
• Historiallista tietoa eri aikakausilta	37
• Maatalous	38-39
• Verotus	40
• Ruotujakolaitos ja Iisalmen komppania	41
• Ruotsi-Suomen sodat	42-50
• Taudit ja sairaudet	51
• Piispantarkastuksia, kinkereitä ja rippikoulua	52
• Käräjät	53-55
• Suuret siirtolaisuusvuodet	56-61
• Ylä-Savon seurakuntien synty	62-63
• Valokuvia menneiltä ajoilta	64-71
• Ensimmäinen sukkokokous Kiuruvedellä Hankaniemessä	72-75
• Sukuhaarojen esittely suvuittain	76
• Ruuskanen/Ryth	77-176
• Kämäräinen	179-194
• Cajanus ja af Dönsby af Karis	195-216
• Kaikkonen	217-224
• Pitkänen	225-232
• Lähdekirjallisuus	233

Sohvin ja Paavon sukuhaarat

Kun lähtee tutkimaan Sohvi Rythin ja Paavo Kämäräisen esi-isiä ja esi-äitejä taaksepäin, niin ilman muuta matkan aikana sukuumme tulee koko ajan uusia sukuhaaroja, useimmiten esi-äitiemme mukana. Heidän sukunsa ovat ilman muuta yhtä tärkeitä ja mukaanotettavia kuin esi-isienkin sukuhaarat. Sillpä tässä kirjassa olen ottanut mukaan kaikki ne sukuhaarat taaksepäin, joilla on merkittävää tietoa suvullemme ja joista on löytynyt paljon tietoa kirkonkirjoista. Kirjan loppuosassa onkin sen vuoksi kaikilla näillä sukuhaaroilla oma perheittäinen luettelonsa sukupolvesta toiseen. Mukana ovat Sohvin ja Paavon esivanhempien sukuhaarat, Ruuskanen/Ryth ja Kämäräinen, sekä heistä taaksepäin olevat isoimmat sukuhaarat, Kaikkonen ja Cajanus. Näiden neljän sukuhaaraan lisäksi on mukana viides oma sukuhaara, joka on Sohvin ja Paavon jälkeläisten sukuhaara, Pitkäsen suku.

Ruuskanen/Ryth

Tietoja Rythin suvun jäsenistä alkaa kantaisästämme, Niilo (Nils eli Nieels) Ruuskasesta (Rwskain). Tutkimuksen pohjalta Rytheistä on löytynyt tietoja 16 sukupolven ajalta. Vanhin kantaisämme on Hiismäen Ruuskasia, Rantasalmelta. Niilo on syntynyt arviolta 1589. Mutta jo ennen Niilo Ruuskasta on Rautalammelta löydetty tietoja Jon Ruuskasesta, joka asui Rantasalmella vuosina 1546 – 47, Savilahdella Maaningan kymmennyskunnassa vuosina 1548 - 51 ja Rantasalmen Keriharjussa 1548. Myös Niilo Ruuskanen- niminen mies mainitaan asuneen Iitlahden tienoilla vuonna 1541. Onko näistä jompikumpi ensiksi mainitun Niilon isä?

Kämäräinen

Kämäräisen suvusta on tietoja 13 sukupolven ajalta. Kämäräisen suvun vanhin tiedossa oleva on kantaisämme, Heikki Kämäräinen (syntynyt 1600-luvun puolivälissä), joka tuli Niemiskylään kotivävyksi Hyvärisille ja asettui asumaan Saksansalmen tienoille, sinne missä yhäkin seisoo Kämärilän talo. Kämärilästä suku levisi nopeasti Jysynmäkeen. Sinne muutti Heikin pojanpoika Lassi (perhe 2, s.1719 tai 1721). Kämäräisiä muutti edelleen Kalliokylään ja Koivujärven seutuville (Heikkilään, Väisälään, Kärkkälään). Lassin veljenpoika Heikki (perhe 3, s. 1759) siirtyi Kämärilästä Ruokomäkeen, nykyiselle Ruokoperälle. Ilmeisesti hänestä polveutuivat niin lukuisat Aittojärven kuin Rapakkojoenkin Kämäräiset. Kämärilän tilojen viljelijäksi jäi Heikin veljen, Lassin (s. 1733), perikunta.

Kiuruveden vanhimpia ja pysyviksi jääneistä vanhin suku ovat Kämäräiset, joiden sukujuuret – tai ainakin nimen juuret, sillä nuo seikat eivät välttämättä ole yksi ja sama asia – palautuvat keskiaikaiseen Viipuriin. Viipurin seudulta Kämäräisiä on sitten siirtynyt mm. Rantasalmelle ja edelleen Leppävirroille ja myös Kiuruvedelle.

Luupuveden rantamille Kämäräisiä saapui ehkä 1580-luvulla, sillä vuoden 1584 apuveroluettelossa mainitun loisen Perttu tai Pekka Kämäräisen kerrotaan elelleen jo Kiuruvedellä. 1600-luvun alussa heillä mainitaan olleen Luupuvedellä jo kruununveroluontoinen talo, ilmeisesti Savonniemessä. Jotain tekemistä, maa- tai eräomistusta, eräsijoja tms. on Kämäräisillä ollut Kiuruvedellä jo huomattavasti aikaisemmin, sillä jo vuonna 1561 esiintyvät asiakirjoissa Hautajoen Kämäränniemen ja -järven nimet. Näitä seutuja verotettiin tuolloin Rantasalmen Tuusmäen toisessa kymmenyskunnassa, jota voidaan pitää Savon Kämäräisten kantajana.

Itse nimi Kämäräinen voisi sisältää kansankielisen muunnoksen vanhasta ammatinnimityksestä kämneri (saksan der Kemerer, Kämmerer 'kaupungin tilikamarin esimies, kaupunginkamreeri, porvariston tai ruhtinaan tilien hoitaja'). Kämnerit olivat meillä keskiajalla ja uuden ajan alussa, siis 1400- 1500- luvulla jonkinlaisia kaupunkien alempia virkamiehiä, esim. sakkoverojen kerääjiä,

tilinpitäjiä tai syyttäjiä. Vanhan 1300-luvun puolivälistä peräisin olevan kaupunkilain mukaan kaupunginvarojen hoito kuului kämnerille, jonka tuli yhdessä kaupungin kirjurin ja kahden raatimiehen kanssa jättää tilitys voudeille ja pormestarille kahdeksaa päivää ennen Pyhän Valpurin päivää. On kuitenkin luultavaa, että meidän vaatimattomissa oloissamme kirjuri hoiti useimmiten yksin kaikki tiliasiat.

Suomen kaupungeista ei tiedetä keskiajalta yhtään kämneriä nimeltä. Heitä on kuitenkin arveltu olleen 1500-luvun puolivälissä ainakin Turussa ja Viipurissa. Viipurissa ilmeisesti huomattavasti aiemmin, jos Kämäräisen nimi perustuu tuohon ”titteliin”, sillä 1540- ja 1550-luvulla Kämäräisiä asui jo monessa eteläkarjalaisessa pitäjässä. On tietysti mahdollista, ettei nimi olekaan kehittynyt ammatinnimityksestä lisänimeksi ja siitä sukunimeksi Viipurissa, vaan että nimen juuret juontuvat esim. Baltian maihin. Sieltä on jo 1300-luvulta tietoja Kämner-nimisistä henkilöistä, joilla oli yhteyksiä Suomeen.

Historiassa varhain esiin tulleista Kämäräisistä mainittakoon eräs Paavo Kämäräinen, joka lähetettiin Savosta Turun linnaan 1556 kuninkaan palvelukseen pyssysepäksi. Vielä seuraavan vuosisadan alussa oli linnassa samanniminen pyssyseppä.

Kämäräiset eivät vielä 1600-luvulla kovin paljoa sukuaan lisänneet, sillä vuosisadan lopulla Kiuruvedellä oli vain kolme sellaista perhekuntaa, joista pitäjän nykyiset Kämäräiset polveutuvat: kaksi Luupuvvedellä ja kolmas Niemiskylässä. Tämä kolmas, Niemiskylässä asunut perhekunta, on juuri se meidän sukumme Kämäräisen perhekunta. Heikki (Henric) tuli kotivävyksi Niemiskylään, Hyvärisen perheeseen. Valitettavasti tämän kantaisämme syntymäajasta ei ole tietoa, eikä myöskään siitä kenen Hyvärisen ja minkä nimisen tyttären kanssa hän meni naimisiin.

(Lähteet: Nimiartikkelit / Paikkala, Sirkka ja Jarmo: Kiuruvetisiä nimiä ja sukuja: Kämäräiset.)

Cajanus ja af Dönsby af Karis

Cajanus suku liittyy Rythin sukuun siitä saakka kun Lars Ryth (synt. 1776, perheestä 38, Rythin suku) meni naimisiin Maria Cajanuksen kanssa (synt. 1782, perheestä 24, Cajanuksen suku).

Cajanuksen suvusta on löytynyt erittäin paljon tietoa. Kun lähdetään liikkeelle Cajanuksen kaikkein vanhimmasta sukupolvesta tämän päivän viimeisimpään sukupolveen, niin matkaa tulee silloin tehtyä 23 sukupolven verran! Uskomatonta kerrassaan! Yksi vanhimmista, tiedossa oleva Cajanuksen suvun kantaisista, on Kirkkonummen Korkkulan isäntä ja nimismies Mikael Erikinpoika (Hjerta) (perhe 4, Cajanuksen suku) syntynyt n. 1540 ja kuoli n. 1612 ja hänen sanotaan kuuluneen Suomessa olevaan Hierta/Hjerta-suvun aateliseen sukuhaaraan, ”*hwilken war af Adelig Slägs hemma ifrån Kyrckflätts Sockn*”.

Mikaelin suvun esivanhemmista tiedetään, että Tanskasta tuli veljekset Sven ja Lars Pehrinpoika Hjerta. Lars Hjerta asettui Kirkkonummen Korkkulaan jo 1540 tai ehkä jo aikaisemminkin.

Pian tuon jälkeen Korkkula-talosta tuli nimismiehentalo ja Kestikievari. Kustaa Vaasa määräsi tuolloin Kuninkaantien varteen perustettavaksi kestikievareita ja kuninkaankartanoita.

Mikael meni naimisiin aatelisperhe Sjöskogin tyttären, Gertrud Sigfridintytär Sjöskogin (perhe 6, af Dönsby af Karis-suku) kanssa. Gertrudin isä oli Helsingin Seutulassa (Sjöskog) asuva suurtilallinen Sigfrid Larsson Sjöskog. Gertrudin äiti, Kerstin Ragvaldintytär af Sjunby, oli puolestaan äitinsä puolelta aatelissukua, nimeltään af Dönsby. Siten tämän aatellisen esi-äitimme kautta sukumme jatkuu jopa 1300-luvulle saakka. Gertrudin äidin suku johtaa lopulta tämän sukuhaaran kantaisään, Thynius af Dönsby af Karis, joka oli syntynyt arviolta n. 1370.

Mikaelin poika, Erik, syntyi n. 1570 ja oli Korkkulan isäntä vuosina 1614 - 30, toimi isänsä tapaan nimismiehenä. Hän omisti myös Tjusterbyn Porvoon pitäjistä.

Erikin poika, Anders, syntyi n. 1602 Kirkkonummella ja oli siis alkuperäiseltä nimeltään Hierta. Hänestä tuli myöhemmin Kajaanin-linnan päällikkö " *och Farfader herr Commendanten öfver Cajaneborg, Hjerta* " ja toimi myös Kajaanin pitäjän nimismiehenä jo 1630 -luvun alussa ja nimitettiin heti Kajaanin vapaaherrakunnan perustamisen jälkeen Paltamon ja Sotkamon sekä Pielisen voudiksi. Vapaaherrakunnan perusti Suomen kenraalikuvernööri Per Brahe. Anders Erikinpoika ei näytä itse käyttäneen missään allekirjoituksissaan ja esiintymisissään lisänimeä Cajanus, vaan Cajanus sukunimi tuli käyttöön vasta hänen pojillaan Johanilla, Erikillä, Andersilla, Gustafilla ja Samuelilla.

Aatelissukujen vapaaherra nimitys vastasi useammassa muissa maissa paroonia. Nimityksen alkuperä tulee Saksassa käytössä olleesta nimityksestä ja Ruotsissa se otettiin käyttöön 1561, jolloin alettiin käyttää titulointia parooni/paroonitar tai vapaaherra.

Kaikkonen

Kaikkosen sukuhaaraasta löytyy kaikkein vähiten tietoja (11 sukupolvea), ja tiedot näistä Kaikkosen esivanhemmista eivät ylety yhdestäkään kauemmaksi kuin 1700-luvun alkupuolelle.

Kristiina Kaikkosen isänisä oli nimeltään Lars Pekanpoika Kaickoinen (synt. 1798) ja hänen vaimonsa oli Judith Tickainen (synt. 1796). He asuivat Kaikkola- nimisellä tilalla torppareina.

Erikoista tästä Lassi Kaikkosesta on se, että hänen isänsä on nimeltään Petter Petri Persson (Pekanpoika) Pasanen (synt. 1734). Sen vuoksi ihmetyttää, miksi Lassi muutti sukunimensä Kaikkoseksi, jos isä kerta oli sukunimeltään Pasanen. Ottiko Lassi uudeksi sukunimekseen Kaikkonen sen tilan nimen mukaan, missä hän asui perheineen? Mutta minkä vuoksi? Kempä tietää. Kristiinan isänäidin isän suvun vanhimmat jäsenet ovat kiuruvetiset talollinen Johan Tickainen (synt. 1721) ja hänen vaimonsa Margareta Keräinen (s. 1720).

Kristiinan isänäidin äidin vanhemmat ovat Christer Weiseinen ja vaimonsa Ingrid Ruotzalainen Karvasalmelta, molemmat syntyneet joskus 1700-luvun alussa.

Kristiinan äidin suvun vanhimpia, joista on löytynyt tietoja, ovat Kristiinan äidinisä, joka oli nimeltään Jakob Röndyinen (synt. 1782) ja naimisissa Christina Partasen kanssa. Tästä Jaakosta on suvussa kulkenut tarina, että hän olisi venäläinen kulkukauppias. Kirkonkirjoissa hänet on merkattu uudisraivaajaksi ja torppariksi. Jaakon vanhemmat ovat torppari Olof Röndyinen ja vaimonsa Margareta Räisänen, Niemisjärveltä. Enempää tietoja näistä Röntysistä ei ole kirkonkirjoista löytynyt.

Kristiinan äidinäidin vanhemmat olivat talollinen Olof Pardainen ja vaimonsa Anna Auvinen.

Pitkänen

Pitkäsen-suvusta meidän täytyy seurata Heikki Pitkäsen äidin puoleista sukuhaaraa, koska isästä ei ole varmuudella tietoa. Heikin äidinäidin isän sukuhaaran vanhin jäsen on Matts Lassinpoika Väänäinen ja vaimonsa Walborg Pekantytär Taskitar. Heidän todennäköiset syntymävuotensa ovat 1670-luvun tienoilla. Mattsin suku oli sitten monen sukupolven ajan talollisia Reittiön kylässä, Kuopion maalaiskunnassa, nykyisessä Nilsian kunnassa.

Heikin äidinäidin äidinisän suku oli nimeltään Dufva ja monet näistä Dufva-suvun jäsenistä olivat Juankosken ruukilla seppinä. Vanhin Dufvan suvun jäsen, josta on löytynyt tietoja, on Henric Dufva (synt. 1759).

Heikin äidinisän suvun vanhimmat merkinnät ovat Niinimäellä asuneesta talollisesta Johan Savolaisesta (synt. 1700-luvun alkupuolella).

Perhe 1

Nils (Nieels) Ruuskanen (Rwskain), syntynyt arviolta n.1589

Asuinpaikka: Hiismäki

Habermannin maantarkastusluettelossa 1620-luvulta Niilo Ruuskanen (Nieels Rwskain) oli Hiismäessä arviokunnassa yhdessä Lauri Taskisen ja Sigred Möösön kanssa.

Rantasalmen kihlakunnan talvikäräjillä 26. Tammikuuta 1559 sai Niilo Ruuskanen takaisin sen veronahan, jonka Lauri-kirjuri oli laittomasti hänen määrännyt maksamaan Pauli Muijoselle, silloin kun Lauri piti oikeuden pöytäkirjaa.

Niilolla oli peltoa 2 tynnyrinalan verran ja niittyä ½ heinäkuorman verran verotettuna. Arviokunnan maakappaleet olivat Ristikankaanmaa, Hieta-aho, ½ Säynäjärvenmaasta, Mietuksenmaa, Akkaojanselkä, Maanalus ja kolmasosa Vanhanpellonmaasta.

Niilon kerrotaan asuneen nykyisen Hiismäen Ruuskalan talon tienoilla, joka sijaitsee Mietuksenlammen lähistöllä.

Lapsia tuntemattoman äidin kanssa:

***Niilo (Nils)**, syntynyt n.1622, katso perhe 2

Claas, syntynyt 1629, katso perhe 140

Perhe 2

Niilo (Nils) Ruuskanen (perheestä 1), syntynyt n.1622

Avioliitto:

Sorsia

Lapsia:

Erkki

Lauri

Matti (Matz), katso perhe 3

Nils (Nilsson)

Erin

Gustav, syntynyt n.1647, katso perhe 5

***Johan**, syntynyt n.1656, katso perhe 8

Perhe 3

Matti (Matz) Ruuskanen (perheestä 2)

Avioliitto:

Helena Wirotar, syntynyt n.1631, kuollut ¾ 1720 Hiismäki, Rantasalmi

Lapsia:

Erkki

Herman

Niilo, syntynyt n.1670, katso perhe 4

Perhe 4

Niilo (perheestä 3), syntynyt n.1670

kuollut 23/2 1735 Hiismäki, Rantasalmi

Avioliitto: 18/11 1700 Rantasalmi

Inkeri Hartikainen

Perhe 5

Gustav Ruuskanen (perheestä 2), syntynyt n.1647

kuollut 7/4 1707 Hiltula, Rantasalmi

Lapsia tuntemattoman äidin kanssa:

Erkki

Kustaa, syntynyt n.1695, katso perhe 6

Perhe 6

Kustaa Kustaanpoika (perheestä 5), syntynyt n.1695 Rantasalmi
kuollut 26/12 1763 Rantasalmi, Hiltula 6 (kuolinsyy: vesitauti)
sotilas

Avioliitto: 1/12 1707 Hiismäki, Rantasalmi

Maria Eliaantytär Pyökkönen

Lapsia:

Maria, syntynyt 1740, katso perhe 7

Perhe 7

Maria (perheestä 6), syntynyt 1740
kuollut 2/6 1787 Rantasalmi, Kolkontaipale (kuolinsyy: ripuli)

Avioliitto: 23/12 1767 Rantasalmi

Pauli Kankkunen, syntynyt 1735

torppari, Kolkontaipale 25, Rantasalmi

Perhe 8

Johan Ruuskanen (perheestä 2), syntynyt n.1656 Eerikkilä, Sulkava
torppari

Lapsia tuntemattoman äidin kanssa:

Kustaa, syntynyt 1676 Rantasalmi

Niilo, syntynyt 1680, katso perhe 9

Margareetta, syntynyt 1682 Hiltula, Rantasalmi

***Claas**, syntynyt 5/12 1685, katso perhe 10

Juho, syntynyt 1703 Hiltula, Rantasalmi

Perhe 9

Niilo Ruuskanen (perheestä 8), syntynyt 1680 Hiismäki, Rantasalmi
sotilas

Avioliitto: 25/4 1708 Rantasalmi

Valpuri Simontytär Pukaritar, syntynyt Inkerinmaa

Lapsia:

Kristiina, syntynyt 14/3 1707 Hiltula, Rantasalmi

Judit, syntynyt 3/9 1712 Hiltula, Rantasalmi

Perhe 10

Claas Ruuskanen (perheestä 8), syntynyt 5/12 1685 Hiltula, Rantasalmi
kuollut 1/12 1755 Kiiskilä, Juva
ratsumies

Avioliitto: 23/12 1706 Rantasalmi

Agneetta Niilontytär Kontiainen, syntynyt Kolkontaipale, Rantasalmi
piika

Lapsia:

***Johannes**, syntynyt 19/9 1707, katso perhe 11

Kristiina, syntynyt 3/1 1712 Rantasalmi

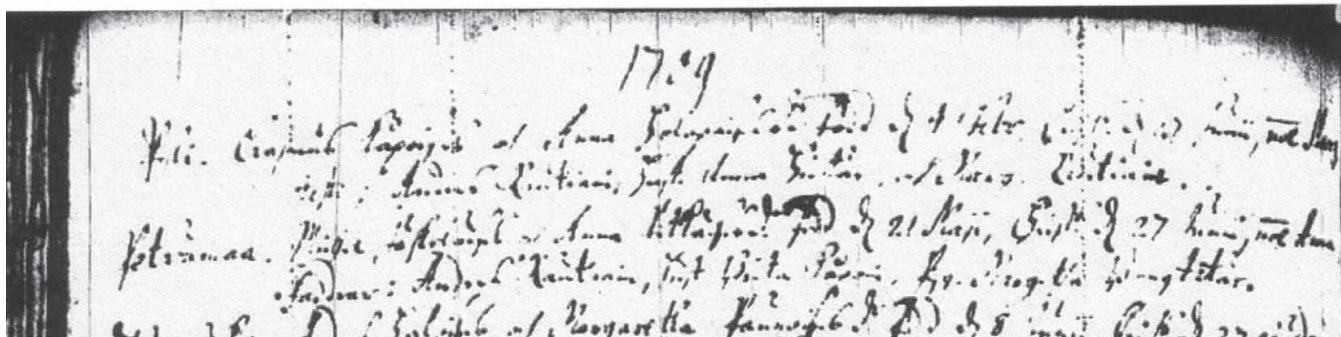
kuollut 28/12 1766 Juva

Perhe 11

Johannes Ruuskanen (perheestä 10), syntynyt 19/9 1707 Hiltula, Rantasalmi
Torppari

Avioliitto:

Anna Mikontytär Jääskeläinen, syntynyt 21/5 1709 Petrumaa, Rantasalmi, kuollut 15/12 1755 Juva.

Rantasalmen kirkonkirjojen vuonna 1709 syntyneiden lasten sivuilta löytyy tiedot Anna Mikontytär Jääskeläisestä. Syntymäpaikka: Petrumaa. Vanhemmat: Michael Jääskeläinen ja Anna Pitkänen. Syntynyt: 21.toukokuuta, kastettu 27.kesäkuuta. Mukana myös todistajien/kummien nimet.

Lapsia:

***Claus**, syntynyt 26/7 1736, katso perhe 12

Johan, syntynyt 14/4 1738 Kiiskilä, Juva

kuollut 15/12 1739 Kiiskilä, Juva

Jafet, syntynyt 12/5 1745 Kiiskilä, Juva

kuollut 17/8 1752 Kiiskilä, Juva

Perhe 12

Claus Ruuskanen, Ryth (perheestä 11), syntynyt 26/7 1736 Juva

kuollut 20/12 1808 Paloinen, Iisalmi (kuolinsyy: kuumetauti)

Iisalmen kompp. Sotamies n:o 117, torppari

Asuinpaikat: Partala no 1, Karvalantorppa, Pajujärvi no 7, Maaninka, Paloinen

Claus oli sotilas ja värväytyi Rantasalmella Savon ja Savonlinnan jääkärirykmentti 6:en Iisalmen komppaniaan 8.3.1758 ruotunumerolla 117. Hän sai sotilasnimekseen Ryth, jonka nimen piti myös armeijan palveluksesta erottuaan. Katselmuksessa hänen todettiin olleen 178 cm pitkä, laiha, tummahiuksinen, raitis, hyväluontoinen eikä koskaan tuomittu rikoksista. Hän omasi hyvän luku- ja kirjoitustaidon. Hän sai asuttavakseen Maaningan Pajujärveltä no 7:stä Karvalantorpan.

Vuosina 1778-88 Claus asui Iisalmen Partala 1:ssä kapteenin virkatalossa. Hän erosi armeijasta täysin palvelleena.

Avioliitto:

Maria Olofintytär Uotinen, syntynyt 1/3 1742 Alapitkä, Iisalmi

kuollut 1/11 1809 Paloinen, Iisalmi (kuolinsyy: kuumetauti)

Lapsia:

Gustav, syntynyt 1763, katso perhe 13

Olof, syntynyt 1766, katso perhe 17

Johan, syntynyt 15/8 1768, katso perhe 24

Erik, syntynyt 1/5 1771, katso perhe 34

Anna Christina, syntynyt 8/3 1774 Pajujärvi, Iisalmi

kuollut 6/6 1810 Paloinen, Iisalmi (kuolinsyy: äkkikuolema)

***Lars**, syntynyt 1/10 1776, katso perhe 38

Micael, syntynyt 30/1 1780, katso perhe 128

Fredrik, syntynyt 22/9 1783, katso perhe 133
